

OKRUHY KE ZKOUŠCE – SPECIALIZACE SPU

Podzimní semestr 2010

Vyučující: PhDr. Dana Brožová

V rámci konzultací dne 9. 10. a 23. 10. 2009 budou probrána vybraná témata a doporučena vhodná literatura k samostudiu. Zkouška proběhne formou písemného testu v předem domluveném termínu.

1. Specifické poruchy učení (SPU) a jejich vymezení

- definice SPU a jejich vývoj
- popis vlivu SPU na osobnost jedince, jejich projevy
- historický pohled na SPU
- kdo se danou problematikou zabývá u nás, v zahraničí
- nespecifické, neverbální, didaktogenní poruchy učení atd.

2. Legislativa týkající se podpory žáků s SPU v oblasti vzdělávání

- přehled právních předpisů a jejich obsahu (pozor při studiu literatury, někde je vzhledem k roku vydání uvedena již neplatná úprava!!!!) atd.

3. Systém poradenství pro žáky s SPU včetně legislativy

- poradenství ve školách a školských poradenských zařízeních
- náplň činnosti poradenských pracovníků
- charakteristika PPP, DYS-centra atd.

4. Etiologie SPU

- starší i novější pojetí (je nutné znát autora) atd.

5. Projevy jednotlivých SPU

- podrobný popis projevů obtíží jednotlivých SPU včetně školských důsledků
- doprovodné projevy SPU (kognitivní a percepční funkce, sociální a emocionální oblast) atd.

6. Specifické poruchy chování a jejich symptomatologie

- terminologie, vymezení rozdílů mezi jednotlivými pojmy
- projevy LMD, ADHD
- vývojové hledisko
- etiologie atd.

7. Podpora dítěte s LMD/ADHD se zaměřením na školní věk

- diagnostika
- zásady přístupu k dítěti v rodině a ve škole
- alternativní možnosti nápravy atd.

8. Prevence SPU, deficity dílčích funkcí

- screening, prevence SPU
- deficity dílčích funkcí a jejich projevy (dle Sindelarové)
- možnosti diagnostiky a nápravných programů v předškolním věku atd.

9. Diagnostika SPU, dílčí zkoušky

- cíl a zdroje diagnostiky SPU
- diagnostika učitele, diagnostika na odborném pracovišti
- diagnostické zkoušky dle jednotlivých SPU a jejich popis
- diagnostická kritéria
- výstup diagnostiky atd.

10. Systém vzdělávání žáků s SPU

- přehled možných forem vzdělávání žáků s SPU a jejich charakteristika
- zásady přístupu k dítěti s SPU ve škole
- specifika IVP u žáků s SPU
- specifika hodnocení u žáků s SPU atd.

11. Systémový přístup k dítěti s SPU, jeho osobnost

- charakteristika systémového přístupu (viz. Pokorná 2001)
- postavení dítěte s SPU v rodině, mezi sourozenci, vrstevníky
- sociální a emocionální nápadnosti dítěte s SPU
- poruchy chování u žáků s SPU atd.

12. Specifika zrakového a sluchového vnímání dítěte s SPU

- nápadnosti u dětí s SPU
- diagnostické zkoušky
- metody rozvoje zrakového a sluchového vnímání atd.

13. Orientace v prostoru, pravolevá orientace a lateralita

- definice jednotlivých pojmů
- nápadnosti ve vývoji těchto schopností u dětí s SPU
- metody nápravy atd.

14. Specifika řeči dítěte s SPU

- charakteristika nápadností v řeči dítěte s SPU
- specifický logopedický nález
- metody rozvoje atd.

15. Reedukace SPU a její zásady

- vymezení reedukace, jejích forem
- zásady nápravy SPU
- přehled alternativních přístupů k reedukaci SPU atd.

16. Metody reedukace dle jednotlivých SPU, kompenzační pomůcky

- reedukace dyslexie
- reedukace dysgrafie
- reedukace dysortografie
- reedukace dyskalkulie
- reedukace dyspraxie atd.

17. Výuka cizího jazyka u dítěte s SPU

- specifika výuky CJ u žáků s SPU
- osobnost učitele
- hodnocení a klasifikace atd.

18. Studijní a profesní orientace žáka s SPU

- definice a náležitosti profesní orientace
- specifika studia u osob s SPU atd.

19. Projevy SPU/CH v období dospívání a dospělosti

- projevy jedince s SPU v období dospívání a dospělosti
- projevy jedince s ADHD v období dospívání a dospělosti
- možnosti podpory a poradenství, diagnostika atd.

Ke státní zkoušce je třeba doplnit mimo jiné:

- vývoj péče o žáky s SPU v ČR včetně legislativy
- srovnání se zahraničím
- metodika výuky čtení a psaní
- popis alternativních metod reedukace
- vývoj a rozvoj hrubé a jemné motoriky
- rodina dítěte s SPU
- problematika dyskalkulie
- a **prostudovat co nejvíce literatury týkající se všech oblastí problematiky SPU**

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY

Seznam je možné doplnit jakýmkoli dalšími publikacemi týkajícími se problematiky SPU/CH (ať už v teoretické nebo praktické rovině), mohou být použita novější i starší vydání některých publikací. Pozor však na aktuálnost údajů, zejména o právních předpisech. **Žlutě označené publikace** lze považovat za zcela základní literaturu k výuce předmětu Specializace SPU pro podzimní semestr 2010.

BALŠÍKOVÁ, O., DAN. *Náprava čtení a psaní*. Praha SPN 1990

BARTOŇOVÁ, M. *Kapitoly ze specifických poruch učení I. Vymezení současné problematiky*. Brno: MU PdF. 2004

BARTOŇOVÁ, M., *Reedukace specifických poruch učení II*. Brno: MU.2005. s. 152. ISBN 80-210-3822.

BARTOŇOVÁ, M. *Edukace žáků s SPU*. In: Vítková, M. *Integrativní školní pedagogika*. Brno: MU, 2003 ISBN 80-86633-07-1

BARTOŇOVÁ, M. (ed.): *Edukace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Zaměření na edukaci žáků se specifickými poruchami učení*. Brno: MSD, 2005. ISBN: 80-86633-38-1.

BARTOŇOVÁ, M., VÍTKOVÁ, M. *Strategie ve vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a specifické poruchy učení. Texty k distančnímu vzdělávání*. Brno: Paido, 2007. ISBN: 978-80-7315-140-9.

BARTOŇOVÁ, M., VÍTKOVÁ, M. (eds.) *Přístupy ke vzdělávání žáků se specifickými poruchami učení na základní škole. Sborník z konference s mezinárodní účastí*. Brno: Paido, 2007. ISBN: 978-80-7315-150-8.

BLAŽKOVÁ, R a kol. *Poruchy učení v matematice a možnosti jejich nápravy*. Brno: Paido 2000 ISBN 80-85931-89-3

BRÁZDOVÁ, K.: *Počítám už sám*. Praha Prometheus 1993

ČERNÁ, M. a kol. *Lehké mozkové dysfunkce*. Praha UK 1992

JANÍKOVÁ, V., BARTOŇOVÁ, M.: *Výuka německého jazyka u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami*. Brno: MU, 2003. ISBN: 80-210-3135-2.

JUCOVIČOVÁ, D., ŽÁČKOVÁ, H., SOVOVÁ, H. *Specifické poruchy učení na 2. stupni základních škol*. Praha: D+H, 2003.

KIRBYOVÁ, A. *Nešikovné dítě. Dyspraxie a další poruchy motoriky*. Praha: Portál, 2000. ISBN: 80-7178-424-9.

KOCUROVÁ, M. *Komunikační kompetence jako téma inkluzivní školy Pelhřimov*. Dobrá Voda. 2002. ISBN 80-86473-23-6

KOŠČ, L. *Psychodiagnostika matematických schopností, jejich poruch a narušení u dětí*. KPPP, Hradec Králové. 1987

- KUCHARSKÁ, A. (ed.) *Specifické poruchy učení a chování*. (Sborník 1996). Praha: Portál, 1997
- KUCHARSKÁ, A. (ed.) *Specifické poruchy učení a chování*. (Sborník 1997-98). Praha: Portál, 1998
- KUCHARSKÁ, A. (ed.) *Specifické poruchy učení a chování*. (Sborník 1999). Praha: Portál, 1999
- KUCHARSKÁ, A. ed. *Specifické poruchy učení a chování*. Praha: Portál 2000 ISBN 80-7178-389-7
- KUCHARSKÁ, A., CHALUPOVÁ, E. *Specifické poruchy učení a chování. Sborník 2005*. Praha: IPPP ČR, 2005. ISBN: 80-8656-13-5.
- KUCHARSKÁ, A., LEPOVÁ, R., SLAVÍKOVÁ, I. *Specifické poruchy učení a chování*. Sborník. Praha: DYS, 1995
- KREIBICHOVÁ, D. *Náprava dyslexie, dysgrafie a dysortografie ve vyučovacím procesu na nižším stupni základní školy*. Metod. materiál. Plzeň Pedagogické centrum 1993
- LINC, V. *Psaní jako hraní*. Praha: SPN, 1993
- MATĚJČEK, Z. *Dyslexie. Specifické poruchy učení*. Jinočany: H&H, 1995. ISBN: 80-85787-27-X.
- MATĚJČEK, Z., DYTRYCH, Z. *Děti, rodina a stres*. Praha: Galén, 1994
- MATĚJČEK, Z. *Praxe dětského psychologického poradenství*. Praha: SPN, 1994
- MATĚJČEK, Z. *Dítě a rodina v psychologickém poradenství*. Praha: SPN, 1991
- MATĚJČEK, Z. *Po dobrém nebo po zlém*. Praha: Portál, 1993
- MERTIN, V. *Individuální vzdělávací program*. Praha: Portál, 1995
- MICHALOVÁ, Z. *Specifické poruchy učení a chování*. Praha: UK, 2003. ISBN: 80-7290-115-X.
- MICHALOVÁ, Z. *Specifické poruchy učení na druhém stupni ZŠ a na školách středních*. Havlíčkův Brod: Tobiáš, 2001 ISBN 80-7311000-8
- MUNDEN, A. *Poruchy pozornosti a hyperaktivita*. Praha: Portál 2002
- NOVÁK, J. *Dyskalkulie – metodika rozvíjení základních početních dovedností*. Havlíčkův Brod: Tobiáš, 2004. ISBN: 80-7311-029-6.
- POKORNÁ, V. *Teorie, diagnostika a náprava specifických poruch učení*. Praha: Portál, 1997/2001.
- POKORNÁ, V. *Cvičení pro děti se specifickými poruchami učení*. Praha: Portál, 1998
- POKORNÁ, V. *Jak poznáme sklony dítěte k dyslexii, dysgrafii, dyskalkulii*. Praha: Fortuna, 1994
- POKORNÁ, V. *Poruchy chování u dětí a jejich náprava*. Praha: UK, 1992

REIFOVÁ, S. *Nesoustředěné a neklidné dítě ve škole*. Praha. Portál. 1999 ISBN 80-7178-287-4

SEFROINTEN, G. *Potíže dětí s učením a chováním*. Praha. Portál 1999.

SELIKOWITZ, M. *Dyslexie a jiné poruchy učení*. Praha: Grada, 2000 ISBN 80-7169-773-7

SINDELAROVÁ, B. *Předcházíme poruchám učení*. Praha Portál 1996.

SMUTNÝ, R., ŠAFROVÁ, A. *Využití výpočetní techniky při reedukaci specifických poruch učení*. Brno: Paido, 1998

SOVÁK, M. *Metodika psaní leváků*. Praha: SPN, 1984

ŠAFROVÁ, A. *Specifické poruchy učení a chování* In: PIPEKOVÁ, J. (ed.) *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. Brno: Paido, 1998, s. 98-129

ŠVANCARA, J. a kol. *Diagnostika psychického vývoje*. Praha: SPN, 1974

TRAIN, A. *Nejčastější poruchy chování dětí*. Praha: Portál, 2001 ISBN 80-7178-503-2

TRAIN, A. *Specifické poruchy chování a pozornosti*. Praha: Portál, 1997

TŘESOHLAVÁ, Z., ČERNÁ, M., KŇOURKOVÁ, M. *Dříve než půjde do školy*. Praha: Avicenum, 1990

TYMICHOVÁ, H. *Nauč mne číst a psát*. Praha: SPN, 1992

VOJTÍK, V., MACHOVÁ, J., BŘICHÁČEK, V. *Poruchy vývoje dětí a mladistvých a jejich projevy v rodině a ve škole*. Praha: SPN, 1990

ZELINKOVÁ, O. *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program*. Portál Praha 2001 ISBN 80-7178-544-X

ZELINKOVÁ, O. *Poruchy učení*. Praha: Portál 2003 ISBN 80-7178-800-7

ZELINKOVÁ, O. *Dyslexie v předškolním věku*. Praha: Portál, 2008. ISBN: 978-80-7367-321-5.

Nový školský zákon, vyhlášky k dané problematice